

Jaarverslag
Wiardi Beckman Stichting
2011

Inhoud

Over de Wiardi Beckman Stichting

De WBS in 2011: de zwaartepunten

Van Waarde

Het Amsterdam Process

De financieel-economische crisis

Jong WBS

Debatten, projecten en bijeenkomsten

De voettocht van Jan Schuurman Hess

Socialisme & Democratie

Werkgroepen

Organisatie en personeel

Publicaties van de stafleden van de Wiardi Beckman Stichting

Beschikbare publicaties van de Wiardi Beckman Stichting

Over de Wiardi Beckman Stichting

De Wiardi Beckman Stichting, het wetenschappelijk bureau van de Partij van de Arbeid, fungeert als schakel tussen de wereld van de wetenschap en de Nederlandse sociaal-democratie. Ze draagt door studie en analyse bij aan de vernieuwing van programma's en beleid van de PvdA en is een vrijplaats voor debat over de koers van de sociaal-democratie.

Een onafhankelijke positie van het bureau is voor een geslaagde functie-uitoefening onontbeerlijk. Dit sluit ondersteunend werk voor de PvdA evenwel allerminst uit (zoals het schrijven van discussienota's voor partijcongressen, bijdragen aan de voorbereiding van verkiezingsprogramma's, advisering van PvdA-politici).

De WBS heeft een kleine staf van betaalde medewerkers. Ze is, als netwerkorganisatie, in belangrijke mate aangewezen op een breed netwerk van mensen, werkzaam aan universiteiten, in maatschappelijke organisaties en het openbaar bestuur.

Wat zijn de werkzaamheden van de stichting?

De stichting voert haar doelstellingen op uiteenlopende manieren uit. Ze organiseert over tal van politiek-maatschappelijke thema's seminars en conferenties, ze ondersteunt een aantal vaste werkgroepen en gesprekskringen, ze onderhoudt intensieve banden met centrum-linkse zusterorganisaties in en buiten Europa, en publiceert boeken, rapporten en andere uitgaven. Vaste uitgaven zijn het eigen maandblad *Socialisme & Democratie* en het *WBS Jaarboek*. Aan de Universiteit van Amsterdam beschikt de WBS over de Dr. J.M. den Uyl-leerstoel.

Hoe wordt de WBS gefinancierd?

De WBS ontvangt overheidssubsidie, gekoppeld aan het aantal Tweede-Kamerzetels van de PvdA, en financiële steun van de PvdA zelf. Daarnaast steunen vele individuele PvdA-leden en andere sympathisanten de WBS door middel van een jaarlijkse gift of donatie. De WBS ontving zes hogere donaties: 2x € 500,00, 2x € 1.000,00, 2x € 5.000,00.

Het bestuur van de WBS wordt uitgeoefend door een curatorium, benoemd door het bestuur van de PvdA. De directeur van de WBS is adviserend lid van het partijbestuur en van het strategisch beraad van de PvdA.

De WBS in 2011: de zwaartepunten

In een analyse van de verkiezingsuitslag van de Partij van de Arbeid in 2002 haalde Felix Rottenberg het boek *Thuisland Babylon* aan van de Frans-Duitse Groene-politicus Daniel Cohn-Bendit en zijn raadgever Thomas Schmidt. Daarin schreven zij hoe de egel van de modernisering steeds voor de haas uitliep. ‘De economische, bureaucratische, mediamieke, wetenschappelijke en militaire modernisering verloopt zo snel, dat ze maatschappelijk en mentaal niet bij te houden is. Veel zaken zijn verdrongen en niet verwerkt.’¹ In veel opzichten heeft deze nieuwe Grote Transformatie onevenwichtig vorm gekregen en zijn de gevolgen slecht gemanaged en nog onverwerkt. Het formuleren van een antwoord van de sociaal-democratie op dit moderniseringsproces - in een tijdvak waarin de economische vooruitzichten in de Europese Unie verre van rooskleurig zijn en ook in Nederland structurele economische en budgettaire problemen aan de oppervlakte zijn gekomen - die opgave stond centraal in het programma van de WBS van 2011. Zij zal ook leidend zijn voor het programma van 2012.

Drie zwaartepunten bepaalden het programma van de WBS. In de eerste plaats was dat het onderzoeksproject *Van Waarde. Sociaal-democratie voor de 21ste eeuw*. Daarin staan drie vragen centraal:

- * Wat is van waarde (in het licht van de sociaal-democratische idealen en beginselen)?
- * Hoe staat dat onder druk?
- * Wat staat ons te doen? Hoe nemen we het heft in handen?

Daarbij volgde de WBS twee sporen: het optekenen van levensverhalen en het ontwikkelen van een aangescherpte politieke visie voor de sociaal-democratie. In aanvulling op beschikbaar survey-onderzoek hebben medewerkers van de WBS gesprekken gevoerd met mensen ‘die iets te winnen hebben’. Mensen uit uiteenlopende beroepsgroepen en verschillende regio’s: leerkrachten uit Friesland en Brabant bijvoorbeeld, zorgwerkers uit Gelderland, politieagenten uit Amsterdam. Welke aspiraties hebben zij? Welke verzuchtingen? Welke rol kan de politiek spelen om hun aspiraties te verwezenlijken? Bij dit onderzoek hebben we ons laten inspireren door het narratieve werk van sociologen als Richard Sennet, Abram de Swaan en Mark Elchardus, schrijvers en journalisten als Will Tinnemans, Margalith Kleijwegt en Max van Weezel, en bovendien door de negentiende-eeuwse arbeidsenquêtes en aanvullend materiaal over arbeiderslevens.

Het tweede spoor bestaat uit een diagnose van de aard en gevolgen van het moderniseringsproces en het ontwikkelen van een sociaal-democratisch antwoord erop: een visie tussen het niveau van beginselen en dat van een verkiezingsprogramma. Daarbij wordt enerzijds gebruik gemaakt van hedendaagse wetenschappelijke onderzoeksresultaten en inzichten, anderzijds van de rijke traditie van de sociaal-democratie – in het besef van de grote variëteit en gelaagdheid daarvan.² Dit deel van het project wordt gedragen door een kleine groep wetenschappers uit diverse vakgebieden. Het onderzoek wordt verbonden met de levensverhalen uit het interviewproject. De thema’s die als leidraad dienen in dit deel van ons onderzoek zijn:

- * bestaanszekerheid (van sociaal-economische bestaanszekerheid tot duurzaamheid, veiligheid en gezondheid)
- * verheffing (overdracht en ontplooiing, onderwijs en opvoeding)
- * arbeid (arbeidsvoorwaarden, kwaliteit van het werk, de combinatie van arbeid met de rest van het leven)
- * binding (vraagstukken van identiteit en gemeenschap, immigratie en integratie, burgerschap en democratie)
- * levensloop (precaire transities, knelpunten in het spitsuur van het leven, levensverwachting).

¹ Felix Rottenberg, ‘De egel, de haas en een levensleugen’, in: *Socialisme & Democratie* 59 (2002) 5/6, 17-20.

² Vgl. Piet de Rooy, ‘Over snijbloemen en sociaal-democratie’, in: *Socialisme & Democratie* 64 (2007) 10, 9-15.

In dit verslagjaar werd een reeks van publicaties gestart in speciale afleveringen van *Socialisme & Democratie*. Het project zal in 2012 uitmonden in een tweetal eindpublicaties.

Een tweede zwaartepunt van het WBS-programma van 2011 werd gevormd door een vergelijkbaar ‘herbronningsproject’, maar dan op internationaal niveau: het zogenaamde *Amsterdam Process*. Het werk van de Wiardi Beckman Stichting wordt al langer gekenmerkt door intensieve internationale contacten. De positie en toekomst van de sociaal-democratie, van het ‘progressief project’ als geheel, dan wel van de klassieke middenpartijen van het centrum, is in talrijke landen een veelbesproken onderwerp. Allerlei internationale en transnationale netwerken – in het verband van de Europese Unie of daarbuiten – zijn opgezet om over deze gemeenschappelijke uitdagingen van gedachten te wisselen en om tot progressieve (beleids)oplossingen te komen. Thema’s die centraal staan zijn: globalisering en het nieuwe wereldwijde financieel kapitalisme; de klimaatcrisis; de fragmentatie van het naoorlogs partijenstelsel; de gevolgen van individualisering, kennissamenleving en migratie; buitenlands-politieke en Europese samenwerking e.d.

De WBS werkt daarbij in het bijzonder samen met de Duitse Friedrich Ebert Stiftung, het Britse Policy Network, de Vlaamse Gerrit Kreveld Stichting, die *Samenleving en Politiek* uitgeeft, en met de in Brussel gevestigde FEPS, de Foundation for European Progressive Studies, maar ook is er regelmatig contact met collega-instituten uit de Verenigde Staten (The Center for American Progress), Spanje, Frankrijk en Scandinavië.

Centraal in de samenwerking op internationaal niveau stond het *Amsterdam Process. The ideological renewal of European Social Democracy - A new revisionism for the 21st century*. Het brengt sinds 2009 een groep denktanks, wetenschappers, politici en politieke adviseurs bijeen voor een ambitieus project van reflectie op de belangrijkste politieke vraagstukken en dilemma’s waarmee de sociaal-democratie wordt geconfronteerd. Het Amsterdam Process speelt zich af in diverse Europese hoofdsteden. Het is een gezamenlijk denk-, schrijf- en discussieproject van de centrum-linkse denktanks. Het project, vernoemd naar de start ervan in het Bethaniën Klooster te Amsterdam in 2009, wordt gedragen door Policy Network, de WBS en FEPS gezamenlijk. Het omvat een serie hoogwaardige seminars op het snijvlak van wetenschap, beleid en politiek. Doel: de Europese sociaal-democratie van nieuwe denkipulsen en politiek-wetenschappelijke ideeën te voorzien en een toekomstgerichte *relaunch* van de Europese sociaal-democratie te verzorgen, voorbij de *Derde Weg*, *New Labour*, *Old Labour* en *die Neue Mitte*. Een van de uitgangspunten van het Amsterdam Process is een actief teruggrijpen op de ideologische wortels en tradities van de sociaal-democratie, een doelbewust afscheid van een te technocratische politiek in de afgelopen decennia. Nieuwe maatschappelijke trends en dilemma’s van frisse sociaal-democratische antwoorden voorzien: dat is de ambitie. Dit alles nauw verbonden met de zorgen en verwachtingen van burgers, ter ontregeling van een routineuze bestuurderspartij. De output van het proces moet een zelfbewuste plaatsbepaling voor de Europese sociaal-democratie opleveren, gebaseerd op de uitwisseling van onderzoeksresultaten en verschillende nationale ervaringen, op intensieve discussies en een serie publicaties.

Een derde zwaartepunt vormde het antwoord van de sociaal-democratie op de *financieel-economische crisis*: de bankencrisis, de economische problemen in de Eurozone, en de budgettaire problemen van de overheid. Al in 2010 had de WBS een financiële denktank ingesteld om het karakter en de gevolgen van de financiële crisis te analyseren en met voorstellen te komen voor een betere regulering van de financiële sector. Het werk van deze groep vormde de basis voor de publicatie van het WBS jaarboek *Lessen uit de crash. Een antwoord op de financiële crisis*. WBS-fellow Paul de Beer schreef voor de Wiardi Beckman Stichting *Toekomst voor de publieke sector*, een studie over de financiële grondslagen van de publieke sector, de financierbaarheid van publieke voorzieningen op de middellange termijn en de politieke keuzes die in dit verband voorliggen. Het Europafonds heeft een Europa-

denktank – een netwerk van deskundigen en geïnteresseerden op het gebied van de Europese integratie - opgericht die niet alleen regelmatig bijeenkomsten organiseert maar ook de voorbereiding ter hand heeft genomen van een boek over de euro en de toekomst van de Europese Monetaire Unie dat in 2012 zal verschijnen. Een voorproefje daarvan van de hand van Annelies Pilon en Jan Marinus Wiersma verscheen in aflevering 11/12 van *Socialisme & Democratie*.

Prioriteit voor de WBS bleef daarnaast het aanboren van nieuwe groepen en het uitbreiden van expert gemeenschappen om de ideeënontwikkeling ten behoeve van de sociaal-democratie te bevorderen.

Het programma van de WBS beperkte zich overigens niet tot de hier beschreven activiteiten. Individuele stafleden droegen in nationale en internationale fora bij aan het debat over de beginselen, electorale positie en koers van de PvdA en de sociaal-democratie, brachten adviezen uit aan de Partij van de Arbeid en publiceerden in of gaven interviews aan kranten en weekbladen. De WBS organiseerde debatten op de website van de stichting over brandende kwesties. Het maandblad van de WBS, *Socialisme & Democratie*, besteedde aandacht aan voor de sociaal-democratie relevante politieke thema's. De WBS werkgroepen, tenslotte, organiseerden een groot aantal bijeenkomsten op hun eigen terrein.

In 2010 publiceerde de WBS:

- Paul de Beer, *Toekomst voor de publieke sector*, Wiardi Beckman Stichting, Den Haag 2011.
- Frans Becker, Menno Hurenkamp en Paul Kalma (red.), *Lessen uit de crash. Een antwoord op de financiële crisis*, Jaarboek van de Wiardi Beckman Stichting 2011, Bert Bakker, Amsterdam 2012.

Samen met Policy Network publiceerde de WBS onder het label *The Amsterdam Process*:

- *Exploring the cultural challenges to social democracy. Anti-migration populism, identity and community in an age of insecurity*, Policy Network, London 2011.

Samen met Policy Network en FEPS publiceerde de WBS onder het label *The Amsterdam Process*:

- *Social progress in the 21st century. Social investment, labour market reform and intergenerational inequality*, Policy Network, Wiardi Beckman Stichting & Foundation for Progressive European Studies (FEPS), London 2011.

Ook verschenen als:

- *Next Left: Social Progress in 21st century, Queries*, Magazine by FEPS, nr.2 (5) 2011.

Van Waarde. Sociaal-democratie voor de 21ste eeuw

Menno Hurenkamp en Monika Sie reisden samen met WBS-stagiairs door het land om interviews af te nemen. De wetenschappelijke onderzoeksgroep kwam regelmatig bijeen. Verder kreeg het Van Waarde-project dit jaar gestalte in een serie Van Waarde-uitgaven van *Socialisme & Democratie* over ‘Bestaanszekerheid’, ‘Verheffing’, ‘Arbeid’ en ‘Binding’- in 2012 gevolgd door een uitgave over ‘Levensloop’. De uitgaven zijn steeds voorzien van een uitgebreide inhoudelijke toelichting en inleiding van Monika Sie Dhian Ho en zijn door historicus Adriaan van Veldhuizen begeleid met een historisch overzicht per thema. De uitgaven zijn telkens op druk bezochte publieke bijeenkomsten ten doop gehouden. Bovendien verzorgden stafleden van de WBS een groot aantal inleidingen en discussiebijdragen op tal van bijeenkomsten binnen – en buiten – de Partij van de Arbeid over (onderdelen van) het Van Waarde-project.

Op 29 juni werd in de Rode Hoed te Amsterdam door Monika Sie het Van Waarde-project gepresenteerd, het eerste themanummer van *Socialisme & Democratie* geïntroduceerd en een debat over ‘Bestaanszekerheid’ gevoerd, met bijdragen van Paul de Beer, Diederik Samsom, Hans Boutellier, René Cuperus, Cyrille Fijnaut, Judith Ploegman, Marjolein Smit-Arnold Bik, Hans Spekman Lodewijk Asscher en Job Cohen. De avond werd geleid door Menno Hurenkamp.

Op 13 september werd in het Paard van Troje in Den Haag het tweede themanummer van *Socialisme & Democratie* gepresenteerd met een debat over ‘Verheffing’. Menno Hurenkamp leidde opnieuw het gesprek en de discussie met het publiek. Monika Sie, Ewald Engelen, Evelien Tonkens, Kees Schuyt, Lodewijk Asscher, Jeroen Dijsselbloem en Job Cohen leverden een bijdrage aan het debat.

Op 5 november organiseerden zes grote afdelingen van de Partij van de Arbeid afdelingscongressen onder het motto *Reuring*. Aan deze congressen leverden WBS-medewerkers en fellows bijdragen vanuit het Van Waarde-project en de verkenningen in *Socialisme & Democratie*: Monika Sie was in Nijmegen, Naomi Woltring in Eindhoven, René Cuperus in Groningen en Frans Becker en Paul Kalma in Rotterdam. De bijdragen van Woltring, Kalma en Cuperus zijn terug te vinden op de website van de WBS.

Op 24 november werd de aflevering over ‘Arbeid’ van *Socialisme & Democratie* gepresenteerd in een stampvol Huis De Beurs in Groningen, waar de sfeer werd bepaald door de actie die een groep Groningse schoonmakers voerde voor verbetering van hun contract bij scholen in de stad. Centraal stond de vraag: Wat staat er tussen het ideaal van goed werk en de praktijk van vandaag? De avond begon met een hoorzitting waarin mensen hun individuele zorgen en ideeën over hoe het met (hun) arbeid gesteld is voorlegden aan een panel bestaande uit Frans Becker, Mariëtte Hamer en Monika Sie. De avond werd vervolgd met discussiebijdragen van Hans Achterhuis, Monika Sie Dhian Ho, Mariëtte Hamer, Brigitte de Waal, Marcel van Dam, Will Tinnemans, Dorien Rahman-Spies, Elly Pastoor, Menno Hurenkamp (discussieleider) en Job Cohen.

Er was in deze periode regelmatig aandacht van de media voor het project. Op de site van de WBS werd het forumdebat gestart over verschillende deelthema's. Naar aanleiding van bijdragen aan de uitgave over ‘Bestaanszekerheid’ zijn bijvoorbeeld discussiebijdragen verschenen over Een zeker pensioen, Goede flex, foute flex, Sociale veerkracht als vangnet en Het goede kapitalisme.

Het Amsterdam Process

René Cuperus en Pim Paulusma vormden de Nederlandse leiding van dit internationale samenwerkingsproject en bereidden de conferenties voor vanuit de WBS, samen met de staf van de internationale denktank Policy Network en telkens een denktank uit het ‘gastland’ waar de conferentie werd georganiseerd. Op de websites van Policy Network en de WBS verschenen achtergrondbijdragen en werden de conferentie-papers en verslagen gepubliceerd.

Op 20 en 21 januari organiseerden de WBS en Policy Network samen met de Friedrich Ebert Stiftung en Das Progressive Zentrum in Berlijn de conferentie *It's also culture, stupid* over migratie, identiteit, gemeenschap en populisme. René Cuperus en Pim Paulusma namen namens de WBS deel aan de conferentie; de eerste verzorgde tevens een inleiding. Verder bestond de WBS-delegatie uit Job Cohen, Hans Boutellier, Ruud Koole, Paul Scheffer en Mark Elchardus. Naar aanleiding van de bijeenkomst verscheen een aparte publicatie, met bijdragen van onder meer Hans Boutellier, René Cuperus en Mark Elchardus.

Op 31 maart en 1 april vond een Amsterdam Process seminar plaats in Londen, onder de titel *Social Progress in the 21st Century*. Met deelname van Ed Milliband, Tony Giddens, Frank Vandenbroucke, Karen Anderson, Anton Hemerijck, Rick van der Ploeg, René Cuperus en vele anderen. Frans Becker en Pim Paulusma presenteerden een paper over ‘The hidden depression at the workplace’. De resultaten van het seminar verschenen in een speciale publicatie, met bijdragen van onder meer Anton Hemerijck, Frank Vandenbroucke, Frans Becker en Pim Paulusma.

Op 4 en 5 oktober organiseerden de WBS en Policy Network een conferentie in Brussel over de internationale politiek van de sociaal-democratie. De Nederlandse delegatie bestond uit Frans Timmermans, Thijs Berman, Jan Marinus Wiersma, Monika Sie en Pim Paulusma. Monika Sie en René Cuperus schreven voor deze conferentie een paper, ‘Social democratic internationalism beyond the comfort zone’.

In dit verslagjaar werden de voorbereidingen getroffen voor een tweetal publicaties in april 2012: het boek *Beyond the Third Way*, onder redactie van Patrick Diamond en Olaf Cramme van Policy Network, met daarin een bijdrage van René Cuperus en Mark Elchardus. In voorbereiding is tevens een gezamenlijke tekst van Roger Liddle, Patrick Diamond en Olaf Cramme van Policy Network en Frans Becker en René Cuperus vanuit de WBS, *A Centre-Left Project for New Times*, met de eerste resultaten van het Amsterdam Process. Het biedt een eerste programmatische tussenstand en zal tevens een agenda formuleren voor nog specifiek in internationale papers en debatten uit te werken onderdelen.

De financieel-economische crisis

Op 25 juli verscheen het rapport van WBS-fellow Paul de Beer, *Toekomst voor de publieke sector*, waarin hij scherpe kritiek formuleert op het beleid van het kabinet-Rutte. Hij bepleit voor de toekomst een sterke publieke sector en doet voorstellen om deze financieel houdbaar te houden. De kern van zijn argumentatie is hierbij dat door achterblijvende productiviteitsontwikkeling in de publieke sector onvermijdelijk gekoken zal moeten worden

naar extra financieringsbronnen, zowel uit de collectieve middelen als door extra private bijdragen ('profijtbeginsel'). Dat laatste is bepaald niet onomstreden, zoals bleek uit reacties en discussiebijdragen naar aanleiding van zijn rapport. De Beer schreef een opiniebijdrage voor *de Volkskrant*, 'Vraag meer van de burger voor publieke diensten', op 16 juli 2011. In *Socialisme & Democratie* nr. 7/8 2011 vatte hij de kern van het rapport nog eens samen ('Hoezo zijn er te veel publieke diensten?') en reageerden Romke van der Veen, Joop van Holsteyn en Anton Hemerijck (kritisch) op zijn stellingname. De WBS belegde bovendien enkele kleine discussiebijeenkomsten met politici en experts uit de wetenschap over De Beers rapport.

De Europa-denktank heeft enkele debatten georganiseerd over de toekomst van de EMU en de Euro, onder meer met en op uitnodiging van Wim Boonstra, chief economist van de Rabobank. Daarnaast bezochten op 11 en 12 september de WBS-staf en enkele PvdA-politici (Job Cohen, Ronald Pasterk, Frans Timmermans, Lilianne Ploumen) Brussel met als thema de eurocrisis. Pieter de Gooyer (Permanent Vertegenwoordiger van Nederland bij de EU) bood gastvrijheid voor een diner-met-discussie tussen de PvdA/WBS-delegatie en Derk Oldenburg (plv. PV), Johan Barnard (hoofd Financiële Afdeling), Tony Agotha (woordvoerder PV) en Peter Kok (coördinator EU topbenoemingen). Verder waren bijeenkomsten georganiseerd met Maarten Verweij (plv DG ECFIN Europese Commissie), Gert-Jan Koopman (plv DG Mededinging en oud directeur DG Ondernemingen en DG ECFIN van de Europese Commissie) en Peter Kok en een internationale expertmeeting bij de FEPS met Matthieu Méaulle (FEPS), Karel Lannoo (Centre for European Policy Studies) en Sony Kapoor (directeur denktank Re-define).

Op maandag 19 december 2011 werd in Dudok te Den Haag het WBS-jaarboek, *Lessen uit de crash. Een antwoord op de financiële crisis*, gepresenteerd. Frans Becker, Menno Hurenkamp en Paul Kalma (gastredacteur) voerden de redactie, Arie van der Zwan, Jasper Blom, Ben Dankbaar, Liesbeth Noordegraaf-Elens, Jan Luiten van Zanden, Wim Boonstra, Donald Kalff, Hans Verkoren, Arnoud Boot, Hans Schenk, Ieke van der Burg, Bob Kuttner en Anton Hemerijck leverden bijdragen. Bij de presentatie voerden politici van PvdA (Plasterk), SP (Vliegenthart) en GroenLinks (Eickhout) het woord voeren. Menno Tamminga (*NRC Handelsblad*) sprak een column uit.

Het boek laat zien hoezeer financiële motieven onze samenleving zijn gaan beheersen. Het bestuur en de positie van de banken, de structuur van de financiële sector, het fusie- en overnamegedrag in het bedrijfsleven, het overheidstoezicht en de invloed van de wereldwijde liberalisering komen aan de orde. Maar *Lessen uit de crash* wijst ook de weg naar nieuwe politiek antwoorden. Het pleit voor een nieuwe positionering van de banken en voor structurele hervormingen in de financiële sector. Het pleit voor een andere vorm van globalisering en een ander economisch groeimodel, dat gericht is op duurzame groei en sociale investeringen.

Jong WBS

Jong WBS is een ontmoetingplaats om studenten en pas afgestudeerden bij de ideeënvorming in de sociaal-democratie te betrekken, vergelijkbaar met de Young Fabians in Engeland. In 2010 heeft Jong WBS een denktank opgericht, waarin maandelijks aan de hand van literatuur en door de deelnemers geschreven stukken over kernthema's voor de sociaal-democratie wordt gedebatteerd. In dit verslagjaar werd gesproken over de kernidealen van de sociaal-democratie en over de wijze waarop solidariteit georganiseerd moet worden. De sociaal-democratie, zo meent de denktank, zal daarvoor 'voorbij de staat' moeten gaan denken. De conclusies van de denktank werden dit verslagjaar verder uitgewerkt en zullen in 2012 tot een publicatie leiden. Voorts organiseerde Jong WBS masterclasses en politieke diners.

- * Politiek diner met Eerste-Kamerlid en hoogleraar bestuurskunde Kim Putters: over de rol van de Eerste Kamer in tijden van toenemende politisering, voorafgegaan door een rondleiding in de senaat.
- * Masterclass met publicist en hoogleraar internationale betrekkingen Ko Colijn: centraal stond de opstelling van de sociaal-democratie ten opzichte van militair ingrijpen. Verplichten de sociaal-democratische idealen juist niet tot interventies? Op grond waarvan is ingrijpen gerechtvaardigd? Deze abstracte vragen werden verbonden met de besluitvorming over de missie naar Kunduz.
- * Masterclass met directeur van het Wetenschappelijk Instituut van het CDA, Raymond Gradus: de christen-democratie uitgedaagd - wat zou de koers van een hedendaagse christen-democratische partij moeten zijn? Moet en kan het CDA vandaag de dag nog een brede volkspartij zijn? Is de ruk naar rechts – al dan niet om de PVV de wind uit de zeilen te nemen – een vruchtbare koers? Of moet de partij zich herbezinnen op de ‘C’ in haar naam? Is het, kortom, niet tijd voor een hernieuwd en krachtig appel op de traditie van het christelijk-sociaal denken?
- * Politiek diner met voormalig Tweede-Kamerlid Mei Li Vos: over hoe politiek werkt en ideeën doordringen in de politiek, naar aanleiding van het verschijnen van haar boek *Politiek voor de leek*. Voort werd gesproken over de veranderende beeldvorming rondom de PvdA, waarin deze partij niet meer de vanzelfsprekende keus links van het midden is, maar steeds meer wordt geportretteerd als een zoekende en vooral gespleten partij die tussen twee vuren in zit, waardoor ook overtuigde sociaal-democraten (te) vaak wordt gevraagd te kiezen tussen ‘links’ (SP) of ‘progressief’ (GroenLinks/D66).
- * Ter afsluiting van het politieke jaar - waarin Jong WBS navolging kreeg bij de Wetenschappelijk Bureaus van GroenLinks en de VVD en ook bij D66 werd gewerkt aan het opzetten van een filosofieplatform voor jongeren - organiseerde Jong WBS voor haar leden en de collega’s bij Hellingproef (GroenLinks), de Jong Teldersstichting (VVD) en de filosofen van de JD een informeel samenzijn in de tuin van het WBS kantoor.
- * In café de Voortuin in Utrecht presenteerde Jong WBS op 27 september, bij wijze van opening van het politieke jaar, onder het genot van een drankje de plannen voor het jaar 2011–2012 gepresenteerd aan leden, geïnteresseerden en bestuursleden van de Jonge Socialisten, de Jong Telderstichting en de Hellingsproef
- * Masterclass met Guy Standing, auteur van *The Precariat. The New Dangerous Class* – in samenwerking met de WBS. Guy Standing waarschuwt voor de groeiende groep mensen die in onzekerheid leeft: kortdurende banen, weinig sociale zekerheid, een onzeker toekomstperspectief, en geen politieke stem. Deze groep bevat inmiddels ook miljoenen hoogopgeleide jongeren, waardoor het thema bij uitstek relevant was voor de leden van Jong WBS. Net als bij elke masterclass hebben deelnemers van tevoren een reader met literatuur ontvangen.
- * Politiek Diner met Klaas Dijkhoff, VVD-woordvoerder Buitenlandse Zaken, Europa en Mensenrechten, fractievoorzitter van de VVD in de gemeenteraad van Breda en auteur van een proefschrift over oorlogsrecht (2010). Met Klaas Dijkhoff sprak Jong WBS over zijn ervaringen in Den Haag, over de eurocrisis, de toekomst van Europa en over de vraag hoe we internationale vrijheid en solidariteit het beste kunnen bevorderen.

* Op 15 oktober nam Anamarija Kristić, voorzitter van Jong WBS, namens Jong WBS deel aan een discussie over de stand en de toekomst van de PvdA en de sociaal-democratie in het televisieprogramma VPRO Z.O.Z.. De discussie stond onder leiding van Anil Ramdas.

Debatten, projecten en bijeenkomsten

Frans Becker, Menno Hurenkamp en Paul Scheffer presenteerden op 18 februari 2011 in een vol Dudok te Den Haag het **WBS Jaarboek 2010** *Onszelf blijven. H.B. Wiardi Beckman, baanbreker van de moderne sociaaldemocratie*. Kamerlid Frans Timmermans nam het eerste exemplaar in ontvangst. Jolande Withuis -verbonden aan het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie en auteur van de biografie over Pim Boellaard, medegevangene van Wiardi Beckman- en Paul Scheffer verzorgden inleidingen, gevolgd door debat met het publiek. De tekst van Jolande Withuis verscheen in dagblad Trouw.

Op 27 augustus 2011 organiseerde de WBS voor de derde keer na de zomer een **strategische werkconferentie** met een klein aantal wetenschappers en de politieke leiding van de PvdA waar de politieke en maatschappelijke situatie met betrekking tot onze ‘Waarden en kiezers’ wordt besproken in de aanloop naar het nieuwe politieke jaar. Dit jaar stond de problematiek rond de financiële markten en de euro centraal, met inleidingen van Monika Sie, Arie van der Zwan, Arie van der Hek, Rick van der Ploeg, en met co-referaten van Esther-Mirjam Sent, Jan Marinus Wiersma, Ronald Plasterk en Ed Groot. Voorts leiden electorale onderzoekers Kees Aarts en André Krouwel in over de ontwikkeling van de euro en de Europese integratie als politiek strijdpunt. Diederik Samsom verzorgde hierbij het co-referaat. Job Cohen sloot de bijeenkomst af.

Dit jaar organiseerde de WBS twee **lezingen** met bezoekende buitenlandse wetenschappers en publicisten. Op uitnodiging van de WBS en de Campus Den Haag van de Universiteit Leiden hield Bob Kuttner, econoom en editor van *American Prospect*, op 23 mei een lezing over ‘Why is neo-liberalism an economic failure and a political success?’. Frans Becker trad op als gastheer en moderator. Op 28 oktober hield Guy Standing, auteur van *The Precariat. The New Dangerous Class*, een door de WBS georganiseerde openbare lezing in Den Haag. Gespreksleider was René Cuperus.

Voor het congres van de Partij van de Arbeid begin 2012 heeft een commissie onder leiding van Nico Schrijver een nota en **resolutie over het internationaal beleid van Nederland** voorbereid: *Met het gezicht naar de wereld. Nederland en sociaaldemocratische internationale politiek*. Deze resolutie is een vervolg op de resolutie ‘Voorbij de waterlinie’ van eind jaren negentig, en de rapporten ‘Vreedzaam veilig’ (2006) en ‘Een goede ontwikkeling’ (2006). Monika Sie (vice-voorzitter) en Frans Bieckmann, die daarvoor tijdelijk door de WBS was gecontracteerd, maakten onderdeel uit van het schrijfteam voor de nota en concept-resolutie. Ook René Cuperus en Kati Piri verrichtten namens de WBS werkzaamheden voor de commissie. Door de WBS is op de site een uitgebreid Forum-debat over de nota en concept-resolutie georganiseerd.

Ter ondersteuning van de commissie Ploumen die een concept-resolutie voorbereidde over de **publieke sector** heeft Frans Becker samen met stagiairs Sjoerd van der Zande en Lena van der Leije vier strategische werkconferenties georganiseerd over respectievelijk veiligheid in de buurt, het middelbaar beroepsonderwijs, woningmarkt en volkshuisvesting, en ouderenzorg. Aan de conferenties namen de betrokken woordvoerders uit de Tweede Kamer deel, wetenschappers en deskundigen uit het veld, en de leden van de commissie Ploumen.

In dit verslagjaar hernamen Monika Sie en Menno Hurenkamp het initiatief om met de directeurs van de wetenschappelijke bureaus van GroenLinks en de SP van gedachten te wisselen over gedeelde uitgangspunten voor de **linkse/progressieve partijen** en mogelijkheden voor nadere samenwerking. Tot concrete activiteiten leidde dat nog niet. René Cuperus verkende met vertegenwoordigers van dezelfde partijen de mogelijkheid voor

een kleine serie discussiebijeenkomsten over brandende kwesties. In 2012 is een bescheiden begin daarmee gemaakt.

In dit verslagjaar werden drie projecten ter hand genomen, die zullen uitmonden in **boekpublicaties**. Bertus Mulder bereidde een (begin 2012 verschenen) publicatie voor over het sociaal-democratisch denken over arbeid aan de hand van toonaangevende sociaal-democraten op dit terrein (Troelstra, Sternheim, Drees, Poppe, Kok). De WBS is als mede-uitgever betrokken bij deze uitgave en trad op als gesprekspartner en redacteur voor Mulder. Voorts zijn dit jaar de voorbereidingen in gang gezet voor een door het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen in samenwerking met de WBS te verzorgen geschiedenis van de Partij van de Arbeid.

Naast het 'Amsterdam Process' waren medewerkers van en namens de WBS actief betrokken bij een aantal andere **internationale activiteiten en evenementen**.

* Op 6 maart hield René Cuperus een inleiding ‘Tough on populism and tough on the causes of populism’ op een door de Spaanse denktank Ideas en de Duitse Friedrich Ebert Stiftung georganiseerde conferentie *Global Progress* in Madrid.

* Van 1-3 april nam Pim Paulusma – op uitnodiging van de Brusselse denktank FEPS – deel aan een bijeenkomst van het *Young Academics Network*, in Wenen.

* Op 7 april namen René Cuperus, Pim Paulusma en Hans Anker deel aan de *Global Progress* bijeenkomst, georganiseerd door Ideas en het Center for American Progress. Voor deze bijeenkomst schreven zij een paper over de electorale ontwikkelingen in Nederland.

* Op 14 april hield René Cuperus een inleiding over sociaal-democratie en immigratie op de conferentie *Dimensions of Equality in a Good Society* in Stockholm, georganiseerd door de Friedrich Ebert Stiftung, Arbetrörelsens Tankesmedjan en Social Europe Journal.

* Op 13 en 14 mei namen WBS-voorzitter Lodewijk Asscher en een stevige delegatie van de WBS bestaande uit Frans Becker, René Cuperus, Menno Hurenkamp en Monika Sie, evenals een afvaardiging uit de politiek (Job Cohen, Lilianne Ploumen, Jeroen Dijsselbloem, Michiel van Hulten) deel aan de *Progressive Governance* conferentie in Oslo, georganiseerd door Policy Network. Centraal stond het thema *A post-crisis agenda for the centre-left. Securing shared prosperity*. Met panels van oppositieleiders in Europa (waaronder Job Cohen en Ed Milliband) en premiers en presidenten (o.a. George Papandreou en Jens Stoltenberg), en inleidingen van o.a. Will Hutton (over *fairness*) en Yale-professor Jacob Hacker (over ongelijkheid en de noodzaak van collectieve actie).

* Op 7 juni hield René Cuperus een inleiding, ‘What next for multiculturalism?’, op de conferentie *European Approches to Multiculturalism and Integration* van The Smith Institute en de Friedrich-Ebert-Stiftung te Londen.

* Op 7 juli namen René Cuperus en Pim Paulusma deel aan een door Policy Network en WBS georganiseerd seminar te Londen, in the House of Lords, over migratie en multiculturalisme, naar aanleiding van de verschijning van de Engelse vertaling van Paul Scheffer’s *Land van Aankomst*.

* Op 25 en 26 oktober organiseerden de WBS, Friedrich Ebert Stiftung, FEPS en Policy Network een tweetal workshops tijdens het jaarlijks congres van de PES, de Europese partij van sociaal-democraten, dat plaats vond onder het motto: *Re:new*. Op vrijdag was de WBS

mede-organisator van de workshop ‘A social stability pact for Europe’. Aan het forum deed van onze zijde WBS-fellow Jan Marinus Wiersma mee. Op zaterdag organiseerde de stichting de workshop ‘Mobilising for social-democracy in Europe: think tanks, academia and the political world. Van Nederlandse zijde participeerde Lilianne Ploumen in het forum. Tenslotte was Pim Paulusma als een van de auteurs als inleider betrokken bij de presentatie van het nieuwe FEPS-boek *Progressive values for the 21ste century*. Voor de organisatie van de workshops tekenden Frans Becker en Pim Paulusma. Zij waren namens de WBS aanwezig, evenals WBS-stagiaires Sara Murawski en Christopher Houtkamp.

* Op 21 en 22 oktober nam René Cuperus als buitenlandse ‘commentator’ deel aan een bijeenkomst van de *Grundwerte Kommission* van de Duitse SPD.

* Op 18 en 19 oktober namen Frans Becker en René Cuperus namens de WBS deel aan de door de Fundación Ideas, Center for American Progress, FEPS en Friedrich Ebert Stiftung georganiseerde *Global Progress* conferentie in Madrid.

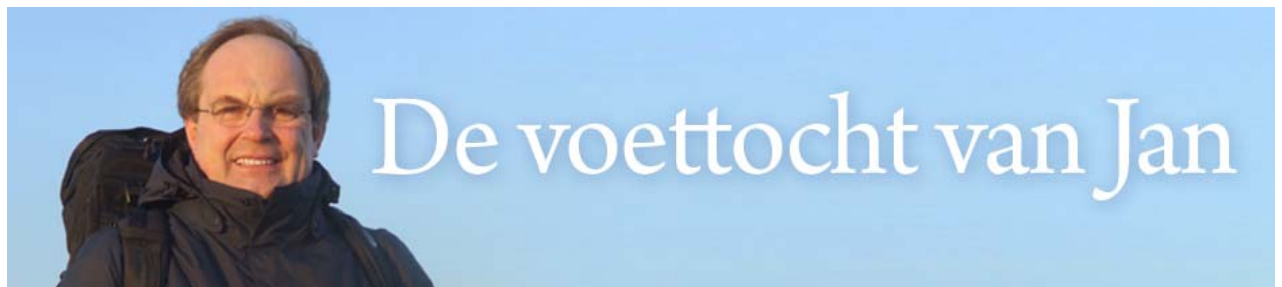
* Op 17 en 18 november hield René Cuperus een inleiding bij *Forum NRW ‘Zukunft Demokratie’* in Düsseldorf, georganiseerd door Land Nordrhein-Westfalen en het Zentrum für Niederlande Studien der Westfälischen Universität.

Stafleden van de Wiardi Beckman Stichting verzorgden daarnaast een groot aantal **lezingen en discussiebijdragen**, werden geïnterviewd of traden op in radioprogramma's, verzorgden colleges en debatteerden in discussieprogramma's.

De voettocht van Jan Schuurman Hess

Jan Schuurman Hess is in 2011 begonnen met een tweejarige voettocht door Nederland, daarbij ondersteund door de WBS. Hij gaat twee dagen per week het land door om onderweg naar mensen te luisteren en met hen te praten. Want wat is de werkelijkheid van en achter de economische wereldorde voor de mensen in Nederland? Hoe wordt de solidariteit georganiseerd, tegen de achtergrond van een terugtrekkende overheid en een verzelfstandigde of geprivatiseerde publieke ruimte? Hoe organiseer je de gemeenschap, van het gezin tot de straat, van zelfstandige tot werknemer, van patiënt tot consument? Wat zijn de dromen en verwachtingen van eenvoudige, onbekende mensen, van jong en oud, rijk en arm, in de stad en op het land? En hoe bereiden zij zich voor op de toekomst? Die vragen komen onderweg aan bod tijdens ontmoetingen, gesprekken en debatten. Toevallig of goed georganiseerd. Jan Schuurman Hess loopt, om de belevingswereld van mensen te documenteren die achter de beleidswereld schuil gaat en de onrust en berusting over de politiek op te tekenen. Hij bezoekt regelmatig lokale PvdA-politici en actieve partijleden om een indruk te krijgen van de staat van de partij.

Tijdens de voettocht wordt Jan Schuurman Hess geregeld vergezeld door gasten; WBS-stafleden, politici, bijzondere of gewone mensen. Maar vaak ook zal hij worden geleid door onverwachte ontmoetingen. De Voettocht van Jan is voor alles een interactief, digitaal project. De voettocht is te volgen op <http://www.voettochtvanjan.nl/wordpress/> en via de WBS-site, waarop hij wekelijks verslag doet van zijn bevindingen. Belangstellenden – politici en anderen – zijn van harte welkom een dag met hem mee te lopen.

Socialisme & Democratie

Het maandblad van de WBS vormt al bijna zeventig jaar een brandpunt van sociaal-democratische theorievorming, maatschappijanalyse en kritische beschouwing over politiek en bestuur. Het beoogt het platform te zijn voor het politiek-wetenschappelijk debat in en rond de sociaal-democratie. In het afgelopen jaar verschenen zeven afleveringen.

De volgende thema's stonden centraal:

- * Terug naar Joke Smit, over het onbehagen van de vrouw anno 2011, met bijdragen van Mare Faber, Liesbeth Levy, Marja Vuijsje en Ingrid Robyns
- * De schijntegenstelling tussen progressief en conservatief links, Paul Bordewijk
- * Kunst en politiek, met bijdragen van Liesbeth Levy, Annemarieke Nierop, Jonas Staal, Mariette Dölle en Gil&Moti.
- * De volksopstand in het Midden-Oosten, met bijdragen van Paul Aarts&Marcia Luyten en Jan Pronk
- * Islamitische scholen, met bijdragen van Hala Naoum&Frans de Graaf en Jaap Dronkers
- * Heft Nederland zichzelf op?, Arie van der Zwan
- * Het perspectief van linkse politiek, Hans Wansink.

Voorts stonden in de Van Waarde-nummers de volgende thema's centraal:

- * Bestaanszekerheid, met bijdragen van onder meer Monika Sie, Adriaan van Veldhuizen, Hans Boputellier, Lodewijk Asscher, Will Tinnemans en Klara Boonstra.
- * Verheffing, met bijdragen van onder meer Rutger Claassen, Dick Pels, Bas van Stokkom, Kees Schuyt, Ewald Engelen, Jan Blokker en Aleid Truijens.
- * Arbeid, met bijdragen van onder meer Paul de Beer, Hans Achterhuis, Frans Becker&Pim Paulusma, Rolph van der Hoeven en Merijn Oudenampsen.
- * Binding, met bijdragen van onder meer Menno Hurenkamp, Herman van Gunsteren, Willem Witteveen, Marijke Linthorst, Pieter Hilhorst en René Cuperus.

Redactie en redactieraad waren eind 2010 als volgt samengesteld:

Redactieraad: Kees Schuyt (voorzitter), Maurits Barendrecht, Marleen Janssen Groesbeek, Daniël Roos, Dominic Schrijer, Paul Tang, Willem Witteveen.

Redactie: Menno Hurenkamp (hoofdredacteur), Paul de Beer, Wout Cornelissen, Myrthe Geerts (bureauredactrice), Liesbeth Levy, Marijke Linthorst, Annemarieke Nierop (eindredactie), Monika Sie Dhian Ho en Adriaan van Veldhuizen.

Werkgroepen

Het karakter van de WBS als netwerkorganisatie komt onder meer tot uiting in de werkgroepen die rondom de stichting functioneren. Zij dienen als discussieforum voor experts uit de wereld van de wetenschap, maatschappelijke betrokkenen en politici; zij vormen evenzeer kanalen voor advisering aan volksvertegenwoordigers van de PvdA; en zij ondersteunen periodiek het programmatische werk van de partij (onder andere met adviezen aan de verkiezingsprogramma-commissie). In dit verslagjaar is deze netwerkstructuur uitgebreid en geconsolideerd.

Werkgroep Sociaal-Democratisch Gedachtegoed

De Wiardi Beckman Stichting streeft ernaar de ideeënontwikkeling van een nieuwe generatie te stimuleren en deze een plaats te bieden in het wetenschappelijk werk ten behoeve van de sociaal-democratie. Er heeft zich een groep jonge academici gevormd - de Werkgroep Sociaal-Democratisch Gedachtegoed - onder voorzitterschap van Rutger Claassen en Adriaan van Veldhuizen. Florian Sniekers en Naomi Woltring verzorgen de programmering. Het doel van de werkgroep is de politiek-theoretische grondslagen van de hedendaagse sociaal-democratie opnieuw te doordenken en waar nodig te herformuleren. De leden bespreken gezamenlijk kernteksten uit de sociaal-democratische traditie en teksten van hedendaagse politiek-theoretici en filosofen. Zij beogen over hun bevindingen te publiceren in WBS-verband en benutten de opbrengst van de gespreksgroep voorts in de verschillende WBS-activiteiten waaraan zij deelnemen. De werkgroep komt een maal in de zes weken bijeen. In dit verslagjaar werden de volgende thema's aan de orde gesteld:

- * de actualiteit van kapitalismekritiek op basis van een selectie uit de meest recente literatuur hierover.
- * kapitalismekritiek aan de hand van het boek *The Spirit Level: why more equal societies almost always do better* van Wilkinson en Pickett.
- * ecologische kapitalismekritiek.
- * kritiek op de cultuur van het kapitalisme.
- * mensbeelden van de sociaal-democratie.
- * alternatieven voor de kapitalistische relatie tussen werknemer-werkgever (arbeider-kapitalist), aan de hand van teksten van Nuti, Putterman en artikelen over beroeps(z)eer / professionaliteit en de coöperatie Mondragon.
- * financiële markten en instabiliteit aan de hand van het boek *Stabilizing an unstable economy* van de kritische econoom Hyman Minsky.

Werkgroep Geschiedenis

De WBS Werkgroep Geschiedenis bestaat uit Jacco Pekelder (voorzitter), Adriaan van Veldhuizen, Erie Tanja, Karin van Leeuwen, Frans Becker, Frank van As, Bram Mellink, Reinier Bijman en Ilse Raaymakers. De werkgroep stelt het programma op en organiseert bijeenkomsten die open zijn voor publiek. Zij streeft ernaar de resultaten van de bijeenkomsten om te zetten in publicaties.

De werkgroep was mede-organisator van de presentatie van het WBS Jaarboek over Wiardi Beckman en organiseerde voorts een conferentie op 7 oktober in het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis, met over de totstandkoming en betekenis van 'Paars', met Klaartje Peeters, Felix Rottenberg, Frank de Grave, Gerrit-Jan Wolffensperger en Klaas de Vries.

Op 22 augustus 1994 werd na ruim 75 jaar voor het eerst een kabinet zonder confessionele partijen geformeerd. Sociaal-democraten en liberalen namen zitting in hetzelfde kabinet, een samenwerking die met interesse werd gevolgd en vaak met enthousiasme werd begroet. Tegelijkertijd maakte het eerste kabinet-Kok deel uit van een zekere verzakelijking van de Nederlandse politiek, een opvatting van politiek als goed bestuur, die al sinds het aantreden van premier Lubbers in 1982 aan invloed won.

Op 7 oktober 2011 keerde de werkgroep geschiedenis van de Wiardi Beckman Stichting terug naar die eerste paarse jaren. De verzakelijking van de politiek, die onder Paars zou hebben plaatsgevonden, is sinds de opkomst van Fortuyn sterk bekritiseerd. Zij werd vereenzelvigd met bestuurlijke arrogantie, een groeiende kloof tussen kiezer en gekozene, en een algehele afkeer van ideologie. In hoeverre klopt dat beeld? Uitgaande van de gedachte dat politieke wil slechts bij verwachtingen gedijt, staat op deze conferentie het vergeten idealisme achter de ogenschijnlijk slechts zakelijke paarse kabinetten centraal. Wat verwachtte men van een coalitiesamenwerking zonder christen-democraten, en in hoeverre heeft juist die samenwerking brede ethische discussies over euthanasie en het homohuwelijk mogelijk gemaakt? En in welke mate gold het adagium 'goed bestuur' als ideaal *an sich*? Voormalige PvdA-minister Klaas de Vries, oud-PvdA-partijvoorzitter Felix Rottenberg (PvdA), oud-minister Frank de Grave (VVD) en toenmalig fractievoorzitter van D66 Gerrit Jan Wolffensperger gingen daarover in gesprek. Klaartje Peters leidde de bijeenkomst in en modereerde het debat.

Werkgroep Economie

In de Werkgroep Economie treffen economen werkzaam in de politiek, de ambtelijke dienst, maatschappelijke organisaties en wetenschap elkaar om over economische en sociale kwesties te debatteren. Voorzitter van de werkgroep is Leo Aarts. Namens de WBS zijn Frans Becker en Pim Paulusma betrokken bij de werkgroep, voor de Tweede-Kamerfractie van de PvdA zijn dat Ronald Plasterk en Ed Groot.

De werkgroep kwam in 2011 twee maal bijeen. Op 22 maart boog de werkgroep zich over de ontwikkeling van de inkomensverdeling aan de hand van een inleiding van Paul de Beer die op zoek ging naar waar de onrechtvaardigheden zitten, wat daaraan te doen valt en welke gevolgen een en ander heeft voor de middengroepen. Op 22 november sprak de werkgroep met Ronald Plasterk als inleider over de eurocrisis: over de aard van de crisis, oplossingsstrategieën en sociaal-democratische waarden.

Werkgroep Partijpolitieke Processen

De Werkgroep Partijpolitieke Processen houdt zich bezig met de ontwikkeling van politieke partijen, het partijstelsel en de uitoefening van de politieke macht. Zij verenigt analisten en beschouwers uit de wereld van het openbaar bestuur, de politiek, de wetenschap, maatschappelijke organisaties en de journalistiek. Ruud Koole is voorzitter, Arie de Jong secretaris van de werkgroep. Vanuit de WBS zijn Frans Becker, René Cuperus en Monika Sie Dhian Ho (bij toerbeurt) bij de werkgroep betrokken.

De werkgroep kwam in 2011 zes maal bijeen.

- * Marcel ten Hooven sprak over de toestand van het CDA en hoe het zo gekomen is.
  - * Paul Kalma gaf een voorproefje van zijn boek *Makke Schapen* met een analyse van het vermogen van ons politieke stelsel om de grote maatschappelijke vragen van deze tijd op te lossen.
  - * Martrin Bosma trad op als inleider over de opkomst en het gedachtegoed van de PVV en de politieke positie van zijn partij.
  - * Job Cohen analyseerde de politieke positie van de Partij van de Arbeid, de rol van de PvdA in de oppositie en gaf een vooruitblik op het komende politieke seizoen.
  - * Henk Brouwer gaf een beschouwing over de financiële crisis, het financiële toezicht in Nederland en Europa en de monetaire politiek en de Europese schuldencrisis.
  - * Monika Sie Dhian Ho gaf een toelichting op de doelstellingen, centrale begrippen en werkwijze van het Van Waarde-project van de Wiardi Beckman
- In alle gevallen volgde geanimeerde en intensieve discussie.

Werkgroep Arbeid

De Werkgroep Arbeid verenigt een twintigtal deelnemers uit de wereld van de wetenschap, de vakbeweging, het bedrijfsleven en de politiek. Zij bespreken een breed scala van vraagstukken op het terrein van arbeid, zoals medezeggenschap, arbeidsverhoudingen op nationaal en bedrijfsniveau, arbeidsparticipatie en arbeidsmarkt, kwaliteit van de arbeid, sociale innovatie, de relatie tussen partij en vakbeweging en arbeid in de publieke sector. Bertus Mulder is voorzitter van de werkgroep, Mieke Groen secretaris. Namens de WBS is Monika Sie Dhian Ho betrokken bij de werkgroep.

De werkgroep kwam in dit jaar zes maal bijeen en besprak de volgende onderwerpen:

- * een conceptueel en normatief kader voor een onderzoek naar flexibilisering, aan de hand van inleidingen van Paul Kalma en Roland Blonk
- * het normatieve perspectief op flexibilisering van de arbeid dat kan worden ontleend aan het werk van Richard Sennett, aan de hand van een inleiding van Willem Witteveen.
- * een samen met de WBS georganiseerde lunch met Bob Kuttner, Amerikaans econoom, journalist en schrijver van onder andere *Everything for sale* en *A Presidency in peril*.
- * arbeidsmarktonderzoeker aan de Universiteit van Tilburg Heejung Chung hield een inleiding over beweegredenen van werkgevers en werknemers voor flexibiliteit en de vormen van flex die daarbij horen; economisch historicus Jan Luiten van Zanden leidde in over vergrijzing, deeltijdarbeid, kostwinnersprincipe.
- * ‘goede flex bevorderen, foute flex voorkomen’. Frank Pot en Ton Korver hielden inleidingen over respectievelijk sociale innovatie en transitionele arbeid. Start van een gezamenlijk project van partijbestuur van de PvdA, WBS en Tweede-Kamerfractie.
- * Kees Korevaar en Ton Korver schetsten de belangrijkste trends en vertrekpunten voor het ‘modernisering arbeidsproject’.

Werkgroep Zorg

In 2010 heeft de WBS de Werkgroep Zorg opgericht in verband met de hoge prioriteit die dit thema maatschappelijk en politiek heeft. Aan de werkgroep nemen wetenschappers, politici en ervaringsdeskundigen uit het veld deel. Voorzitter is Kim Putters, secretaris Wimar Bolhuis. Namens de WBS is Monika Sie Dhian Ho bij de werkgroep betrokken.

De werkgroep kwam vier maal bijeen. Zij besprak de volgende onderwerpen:

- * Zorg in instellingen, een thema dat werd voorbereid door Joop Hendriks en Marius Dijke.
- * Betaalbaarheid van de AWBZ in 2025, met inleidingen van Johan Polder en Gerard Hoogvliet.
- * Zorg en de publieke sector: over marktwerking, publiek ethos en de wereld van de zorg, ingeleid door Frans Becker.
- * bespreking van een concept visiestuk over de toekomst van de zorg van WBS-fellow Dirk Achterberg en andere werkgroepleden en van de nota 'Zuivere zorg' van de Tweede-Kamerfractie.

Organisatie en personeel

Curatorium en staf

Het **curatorium** van de WBS kwam in 2011 vier maal bijeen en werd voorts enkele malen per mail geïnformeerd en geraadpleegd. Het boog zich over het werkplan en de financiële situatie van de WBS in 2011, de financiële situatie en de begroting voor 2012 en de jaarrekening 2010. Voorts sprak het curatorium uitgebreid over de opzet en voortgang van het Van Waarde-project en over voortgang en resultaten van het Amsterdam Process. Het curatorium besprak verder de voordracht voor de Den Uyl-leerstoel en boog zich over de plannen voor de WBS op het net. Door het vertrek van enkele leden van het curatorium werden voordrachten opgesteld voor nieuwe curatoren. Het partijbestuur van de PvdA keurde deze voordrachten goed.

Op 31 december bestond het curatorium van de WBS uit de volgende leden: Lodewijk Asscher (voorzitter), Hans Boutellier, Job Cohen, Marco Florijn (penningmeester), Ruud Koole, Trude Maas, Kim Putters, Felix Rottenberg, Esther-Mirjam Sent, Jouke de Vries, en Monika Sie Dhian Ho (secretaris).

Op 31 december bestond de **staf** van de WBS uit de volgende medewerkers:

Frans Becker, adjunct-directeur (35 uur)

René Cuperus, senior wetenschappelijk medewerker (35 uur)

Menno Hurenkamp, wetenschappelijk medewerker en hoofdredacteur van *Socialisme & Democratie* (24,5 uur)

Vera van Lingen, secretariaatsmedewerker (32 uur)

Annemarieke Nierop, bureauredacteur van *Socialisme & Democratie* en redacteur van de WBS-website (28 uur)

Tom Plat, junior wetenschappelijk medewerker (24 uur)

Monika Sie Dhian Ho, directeur (35 uur)

Pim Paulusma, junior wetenschappelijk medewerker (24 uur).

Naomi Woltring, junior wetenschappelijk medewerker (16 uur)

Monika Sie nam als adviserend lid deel aan de beraadslagingen van het Partijbestuur en het Strategisch Beraad.

Frans Becker was vanaf oktober 2010 tot 1 februari 2011 als *fellow* verbonden aan het Zentrum für Niederlande Studien van de Wilhelm Universität Münster. Hij gaf een college over 'De jaren zeventig: een Duits-Nederlandse vergelijking'; de werkstukken die de studenten daarvoor schreven zijn te vinden op www.niederlandenet.de. Hij werkte voorts aan enkele WBS-projecten en aan een studie over politieke partijen en democratie.

Met een symposium over ‘arbeid en zorg’ en een liber amicorum over hetzelfde thema nam de WBS afscheid van Mare Faber, die als stafmedewerker van de WBS onder meer verantwoordelijk was voor het rapport-Vreeman na de verkiezingen van 2006. Als eindredacteur van *Socialisme & Democratie* heeft zij een eigen, bijzonder stempel op het WBS-maandblad gedrukt.

Menno Hurenkamp is per 1 september in dienst gekomen als stafmedewerker, hoofdredacteur van *Socialisme & Democratie* en als eindverantwoordelijke voor de website van de WBS.

Als **fellow** zijn sinds 2010 Jan Marinus Wiersma, Arie van der Hek, Paul de Beer en Hans Wansink aan de WBS verbonden. Drie nieuwe fellows versterkten dit verslagjaar de staf van de WBS: Heleen de Coninck, Dirk Achterberg, en Paul Kalma. Heleen de Coninck legt zich toe op een aantal projecten rond duurzaamheidsthema's; Dirk Achterberg bereidde met de werkgroep zorg een aangescherpte visie van de PvdA op de zorg voor; en Paul Kalma schreef aan zijn boek *Makke Schapen*. Ook Ronald Plasterk maakte van deze mogelijkheid gebruik in de zomer om een begin te maken met een boek over de sociaal-democratie.

In 2011 nam de WBS afscheid van een groep stagiairs die een belangrijke bijdrage hebben geleverd aan het werk van de stichting: Lena van der Leije, Myrthe Geerts, Remmert van Haaften en Sjoerd van der Zande. Een nieuwe lichterling is inmiddels aangetreden: Annelies Pilon, Arne Mosselman, Christopher Houtkamp, Esther Mulder en Sara Murawski.

Tom Plat, Pim Paulusma en Naomi Woltring zijn tijdelijk en in deeltijd als medewerker aan de WBS verbonden voor de website, het Amsterdam Process resp. het Van waarde-project.

Het Europafonds

In 2011 is op initiatief van enkele oud-Europarlementariërs en met welwillende goedkeuring van het curatorium van de WBS het Europafonds in het leven geroepen, dat in samenwerking met de WBS politiek-wetenschappelijk onderzoek op het terrein van de Europese samenwerking in gang zet, bijeenkomsten organiseert en publicaties verzorgt. Het Europafonds financiert deze activiteiten; de organisatie ervan vindt in goed overleg tussen Fonds en WBS plaats. Een van de belangrijke initiatieven is de oprichting van de zogenaamde Europa-denktank geweest, waarmee voor in Europese integratie geïnteresseerde sociaal-democraten een platform en netwerk is gecreëerd voor debat. Het bestuur van het Fonds bestaat uit Ieke van den Burg (voorzitter), Monika Sie Dhian Ho (vice-voorzitter), Camiel Hamans (secretaris/penningmeester), Jan Cremers, Hans Ouwerkerk en Jan Marinus Wiersma. In dit verslagjaar waren Kati Piri en Annelies Pilon werkzaam voor het Europafonds.

De Dr. J.M. den Uyl-leerstoel

De Dr. J.M. den Uyl-leerstoel is ingesteld vanwege de Wiardi Beckman Stichting en is ondergebracht bij de Faculteit der Maatschappij- en Gedragwetenschappen en de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Universiteit van Amsterdam. De opdracht van de leerstoel heeft betrekking op ‘de ontwikkelingen in het democratisch socialisme in relatie tot wetenschap en samenleving’. Jan Pronk, Ad Oele, Ed van Thijn en Ad Geelhoed vervulden eerder dit hoogleraarschap. Sinds medio 2011 bekleedt dr. Frank Vandenbroucke de leerstoel.

Financiën

Naast de overheidssubsidie en een bijdrage van de PvdA bestonden de inkomsten van de WBS uit particuliere donaties, die een aanzienlijke bijdrage aan het totale budget van de WBS uitmaken.

Website

De WBS heeft met een extern aangezocht web-design bureau de website een grotere plaats gegeven in de communicatie, in de vorming van verschillende soorten gemeenschappen en in de vormgeving van het politiek-wetenschappelijk debat. De website is niet alleen van vorm veranderd, maar biedt ook een uitgebreid arsenaal aan nieuwe mogelijkheden. Via *Opinie* en *Blogs* worden actuele meningen op de site gezet. *Links* en *Bronnen* is het WBS-venster op de waardevolle bijdragen aan het politieke debat vanuit het buitenland. *Nieuws* en *Agenda* bieden een overzicht van onze activiteiten en publicaties. In de komende maanden zal intensief aan de verdere ontwikkeling van de site worden gewerkt.

Op de website werden discussiebijdragen geplaatst over het Van Waarde-project en is een intensief online-debat gevoerd over de concept-resolutie over sociaal-democratische internationale politiek. De medewerkers, fellows en stagiairs van de WBS, evenals leden van de WBS-werkgroepen en auteurs in *Socialisme&Democratie* verzorgen regelmatig blogs en opiniebijdragen aan de website.

9. Publicaties van de stafleden van de Wiardi Beckman Stichting

Frans Becker

- Frans Becker en René Cuperus, *Die Sozialdemokratie in den Niederland: drei Zukunftsoptionen*, Friedrich-Ebert-Stiftung, Internationale Politikanalyse, Berlin 2011. Ook verschenen als: *Social democracy in the Netherland: three future options*, Friedrich-Ebert-Stiftung, International Policy Analysis, Berlin 2011.
- Frans Becker en Paul Kalma, 'In memoriam Marijke Halbertsma (1931-2011)', in: *Socialisme&Democratie* 68 (2001) 4, 61-62.
- Frans Becker & Pim Paulusma, 'Hidden depression in the workplace', in: Karen Anderson e.a., *Social progress in the 21st Century. Social investment, labour market reform and intergenerational inequality*, Policy Network, Wiardi Beckman Stichting & Foundation for Progressive European Studies, London 2011, 54-62; ook verschenen in: *Next Left: Social Progress in 21st Century*, *Queries* nr. 02 (5)/2011, Foundation for European Progressive Studies, 90-100.
- Frans Becker, 'Tijd voor tegenwicht. Herstel de balans in de economie', in: *Socialisme & Democratie* 68 (2011) 5/6, 65-76.
- Frans Becker, 'Breng de kunst terug in het onderwijs. In het voetspoor van Boekman', in: *Socialisme & Democratie* 68 (2011) 7/8, 95-102.
- Frans Becker en Pim Paulusma, 'De verborgen malaise op de werkplek', in: *Socialisme & Democratie* 68 (2011) 9/10, 48-59.
- Frans Becker, *Cultuuronderwijs als kern voor een nieuwe cultuurpolitiek* (www.cultuurprofielcholen.nl/conferentie).
- Frans Becker, 'Vom Poldermodell zum Populismus. Die Niederlande als politisches Laboratorium', in: Zentrum für Niederlande-Studien, *Jahrbuch 21. 2010*, Münster 2011, 11-27.
- Frans Becker, Menno Hurenkamp en Paul Kalma, 'Lessen uit de crash', in: Frans Becker, Menno Hurenkamp en Paul Kalma (red.), *Lessen uit de crash. Een antwoord op de financiële crisis*, Amsterdam 2012, 7-28.

René Cuperus

- René Cuperus, 'Bestaanszekerheid voor wie?', in: *Socialisme & Democratie* 68 (2011) 5/6, 91-97.
- René Cuperus, 'Durft links nog te dromen?', in: *Kritiek*, 93-107.
- René Cuperus, 'Grote nationale veldslag tussen links en rechts liep met een sisser af', in: *de Volkskrant*, 4-3-2011.
- René Cuperus, met Olaf Cramme, 'The Amsterdam Process. The Renewal of Social Democracy', in: Karen Anderson e.a., *Social progress in the 21st Century. Social investment, labour market reform and intergenerational inequality*, Policy Network, Wiardi

Beckman Stichting & Foundation for Progressive European Studies, London 2011, 4-6; ook verschenen in: *Next Left: Social Progress in 21st Century*, *Queries* nr. 02 (5)/2011, Foundation for European Progressive Studies, 9-11.

- René Cuperus, met Frans Becker, *Die Sozialdemokratie in den Niederland: drei Zukunftsoptionen*, Friedrich-Ebert-Stiftung, Internationale Politikanalyse, Berlin 2011. Ook verschenen als: *Social democracy in the Netherlands: three future options*, Friedrich-Ebert-Stiftung, International Policy Analysis, Berlin 2011.
- René Cuperus en Monika Sie Dhian Ho, 'Social democratic internationalism beyond the comfort zone', in: *The future of international social democracy*, WBS/FEPS/Policy Network, november 2011.
- René Cuperus, 'The Populist Revolt against Pseudo-Cosmopolitanism', in: H. Harbers (ed.), *Strangeness and Familiarity. Global Unity and Diversity in Human Rights and Democracy*, Forum, 2011, 100-120.
- René Cuperus, 'Implacables con el neopopulismo y sus causas', in: *Letra Internacional, Neopopulismo en Europa*, Madrid 2011, 112, 49-57.
- René Cuperus, 'Een gespleten land', in: *Socialisme & Democratie* 68 (2011) 11/12, 110-120.
- René Cuperus, 'De bibliotheek is tegengif tegen maatschappelijke polarisatie', in: *PROVisie, Magazine voor innovatief bibliothekwerk*, nr. 8, december 2011, 26-28.

René Cuperus schrijft een tweewekelijkse column voor de Opiniëpagina van *de Volkskrant*. Tevens schrijft hij regelmatig een politiek blog voor *Social Europe Journal*, een digitaal tijdschrift, gelieerd aan de London School of Economics en levert hij bijdragen aan 'The State of the Left' van Policy Network.

Menno Hurenkamp

- M. Hurenkamp en E. Tonkens, *De onbeholpen samenleving. Burgerschap aan het begin van de 21e eeuw*, Amsterdam 2011.
- M. Hurenkamp, E. Tonkens and JW Duyvendak, 'Citizenship in the Netherlands: locally produced, nationally contested', *Citizenship Studies* vol. 15 (2011) issue 2, 205-225
- M. Hurenkamp, 'Niet spotten met Rusland', in: *De Groene Amsterdammer*, 8 januari 2011, pp 48-50.
- M. Hurenkamp, 'Niet minder maar beter klagen', in: P. Dekker (red.), *Continu Onderzoek Burgerperspectieven V*, SCP, Den Haag 2011.
- Menno Hurenkamp, 'Kiezen of boren', in: *Socialisme & Democratie* 68 (2011) 1/2, 3.
- Menno Hurenkamp en Monika Sie Dhian Ho, 'De democratische ervaring' in: *Socialisme & Democratie* 68 (2011) 11/12, 55-61.

- Menno Hurenkamp, met Frans Becker en Paul Kalma, 'Lessen uit de crash', in: Frans Becker, Menno Hurenkamp en Paul Kalma (red.), *Lessen uit de crash. Een antwoord op de financiële crisis*, Amsterdam 2012, 7-28.

Voorts schreef Menno Hurenkamp een column in het kwartaalblad *De Helling, tijdschrift voor linkse politiek* en een tweewekelijkse bijdrage aan *De Groene Amsterdammer* over Russische politiek

Pim Paulusma

- Pim Paulusma, Johan Davidsson en Remi Bazillier, 'Labour Market Policy for the 21st Century – Combining Equality with Social Investment', April 2011, paper voor het *Young Academics Network* van de Brusselse denktank FEPS.
- Pim Paulusma, 'Verborgene onvrede op de werkplek', in: *Socialisme en Democratie* 68 (2011) 4, 4-5.
- Pim Paulusma, met Frans Becker, 'Hidden depression in the workplace', in: Karen Anderson e.a., *Social progress in the 21st Century. Social investment, labour market reform and intergenerational inequality*, Policy Network, Wiardi Beckman Stichting & Foundation for Progressive European Studies, London 2011, 54-62; ook verschenen in: *Next Left: Social Progress in 21st Century, Queries* nr. 02 (5)/2011, Foundation for European Progressive Studies, 90-100.
- Pim Paulusma e.a. (leden van de werkgroep Work & Welfare van het Young Academics Network van de FEPS), 'Broadening the scopes of social investment', in: *Next Left: Social Progress in 21st Century, Queries* nr. 02 (5)/2011, Foundation for European Progressive Studies, 66-78.
- Pim Paulusma met Frans Becker, 'De verborgen malaise op de werkplek', in: *Socialisme & Democratie* jrg.68 (2011) 9/10, 48-59.
- Pim Paulusma, 'Promoting the principle of diversity in a changing society', in: Ania Skrzypek (ed.), *Next Left Volume IV: Progressive values for the 21st century*, Brussel 2011.

Monika Sie Dhian Ho

- Monika Sie Dhian Ho, 'Van waarde', in: *Socialisme & Democratie* jrg.68 (2011) 5/6, 22-31.
- Monika Sie Dhian Ho, 'Het goede leven doorgeven. Naar een eigentijdse invulling van het verheffingsideaal', in: *Socialisme & Democratie* jrg.68 (2011) 7/8, 5-14.
- Monika Sie Dhian Ho en René Cuperus, 'Social democratic internationalism beyond the comfort zone', in: *The future of international social democracy*, WBS/FEPS/Policy Network, november 2011.
- Monika Sie Dhian Ho en Paul de Beer, 'Goed werk. Arbeid in tijden van mondiaal financieel kapitalisme', in: *Socialisme & Democratie* jrg.68 (2011) 9/10, 28-34.

- Monika Sie Dhian Ho, 'Een sociaal en democratisch Europabeleid', in *De Republikein*, december 2011.
- Monika Sie Dhian Ho, met Menno Hurenkamp, 'De democratische ervaring', in: *Socialisme & Democratie* jrg.68 (2012) 11/12, 55-61.

Beschikbare publicaties van de Wiardi Beckman Stichting

Publicaties Wiardi Beckman Stichting

(per december 2011)

De publicaties zijn te bestellen via het secretariaat van de Wiardi Beckman Stichting (telefonisch: 070 – 262 9720 of per e-mail: info@wbs.nl).

Verschenen in 2011

Titel	Prijs
Lessen uit de crash. Een antwoord op de financiële crisis	€ 20,00
Toekomst voor de publieke sector	€ 10,00

Verschenen in 2010

Titel	Prijs
Onzelf blijven. H.B. Wiardi Beckman, baanbreker van de moderne sociaal-democratie	€ 20,00
De rode canon. Een geschiedenis van de Nederlandse sociaal-democratie in 32 verhalen	€ 10,00

Verschenen in 2009

Titel	Prijs
Lokale politiek als laboratorium	€ 25,00
De wereldburger bestaat niet	Via de boekhandel

Verschenen in 2008

Titel	Prijs
Om de plaats van de arbeid	€ 3,00
Het ongemak over Europa	€ 25,00

Verschenen in 2007

Titel	Prijs
Een economisch mozaïek	€ 5,00
De bedreigde rechtsstaat	€ 5,00
Ruggengraat van ongelijkheid	€ 12,50
Op zoek naar progressief Amerika. Jaarboek 2007	€ 25,00
Social democracy and education	€ 22,00
Wie betaalt de staat ?	€ 29,90
Politiek van de netwerkgeneratie (WBS Werkplaats)	€ 5,00
Verloren slag. De PvdA en de verkiezingen van november 2006	€ 20,00
En die twee jongens zijn wij!	€ 25,00

Verschenen in 2006

Titel	Prijs
Crossfire. Amerikaanse toestanden III	€ 6,00
Nieuwe energie	€ 7,50
Vier jaar Balkenende. Jaarboek 2006	€ 20,00
The EU – A Global Player ?	€ 20,00

Verschenen in 2005

Titel	Prijs
Cultuurpolitiek. Jaarboek 2005	€ 20,00
Zonder visie geen toekomst. Zeven bijdragen over de verzorgingsstaat	€ 10,00
Kerndepartementen. Een nieuwe overheid – ook aan de top	€ 12,50
Kaaskoppen en zoete wijn. Amerikaanse toestanden dl. 2	€ 6,00
Nieuwe vormen van solidariteit	€ 10,00
Public Discourse and Welfare State Reform	€ 20,00
Leergeld. Sociaal-democratische onderwijspolitiek in een tijd van nieuwe verschillen	€ 14,00

Verschenen in 2004

Titel	Prijs
Rotterdam. Het vijftiendertigste jaarboek voor het democratisch socialisme	€ 20,00
Amerikaanse toestanden	€ 6,00
De toekomst van het Koninkrijk	€ 17,90
Links, rechts en de vooruitgang	€ 20,00
Energieopties voor de 21 ^{ste} eeuw (zie website: www.wbs.nl)	n.v.t.

Overige publicaties

Titel	Prijs
Nederland – Suriname: de herkansing	€ 15,00
Multiple Third Ways	€ 17,70
The challenge of diversity. European social democracy facing migration, integration and multiculturalism	€ 15,00
Het Suriname-syndroom	€ 16,50

Socialisme & Democratie

Maandblad van de Wiardi Beckman Stichting voor het debat over theorie en praktijk van het democratisch socialisme.

Bel (0522) 237 555 of mail boomtijdschriften@uitgeverijboom.nl voor een abonnement of kennismakingsnummer. Voor een abonnement of het bestellen van losse nummers kunt u ook terecht op de website van Boom: <http://send.boomtijdschriften.nl>.

Abonnementsprijzen per jaargang (2012)

Papier

Student / aio / oio / Jong WBS / Jonge Socialisten: €39,50

Particulier Nederland: €82,50

Papier & digitaal

Student / aio / oio / Jong WBS / Jonge Socialisten: €49,50

Particulier Nederland: €91,00

Instelling Nederland: €161,50

Particulier buitenland: €145,00

Instelling buitenland: €172,-

Losse nummers €9,50; dubbelnummers €17,50.

Een abonnement kan op elk gewenst moment ingaan. Opzeggen kan tot één maand voor het einde van de jaargang.